ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ ΙΑΤΡΟΥ

ΘΡΑΚΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Δ. Θρ... 2 Ιουλ. 1930

ΝΕΑΠΟΛΙΣ

Περὶ τὰ 12-20 χιλιόμετρα νοτιοανατολικῶς τῶν Φιλίππων, ἔκειτο ἐπὶ τῆς παραλίας ἡ Νεάπολις, ἀρχαιοτάτη πόλις, μεταξὺ τοῦ Σρυμόνος καὶ Νέστου ποταμοῦ. Ὁ Στράβων(1) λέγει περὶ αὐτῆς. «Παρὰ δὲ τὴν παραλίαν τοῦ Στρυμόνος καὶ Δατηνῶν πόλις Νεάπολις καὶ αὐτὸ τὸ Δᾶτον».

Παρὰ τὴν Νεάπολιν ἔκειτο ἡ Ἀντισάρα, ἥτις κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον ἦτο ἐπίνειον τῆς πόλεως Δάτου. «Ἀντισάρα ἐπίνειον Δατηνῶν, Ἡρωδιανός, Ἀντισάρα καὶ αὐτὴ πόλις.» Σήμερον τὴν θέσιν τῆς Ἀντισάρης κατέχει ἡ Παλαιὰ Καβάλλα (Ἐσκῆ Καβάλλα) ἢ Ἐλευθεραί, ἡ Ἐλευθερούπολις τῶν Βυζαντινῶν ὁ μοναδικὸς λιμὴν τῆς παραλίας ταύτης, ἀπέχων 10 περίπου μίλια πρὸς δυσμὰς τῆς Νεαπόλεως. Πρὸς διάκρισιν δὲ τῆς Νεαπόλεως ταύτης ἀπὸ τῆς ὁμωνύμου ἐπὶ τῆς χερσονήσου Παλλήνης ἀποικίας τῶν Μενδαίων (2) εἰς τοὺς φορολογικοὺς καταλόγους τῶν Ἀθηνῶν, ὀνομάζεται «Νεάπολις παρ' Ἀντισάραν.»

Ἀπεῖχε δὲ ἀπὸ τῶν Φιλίππων κατὰ μὲν τὸ Ἱεροσολημιτικὸν Ὁδοιπορικὸν 10.000 βήματα κατὰ δὲ τὴν Tab. Peutingeriana 9.000 ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀκοντίσματος 9.000 εἰς βόρειον γεωγρ. πλάτ. 51-15 καὶ ἀνατ. μῆκ. 41-45 κατὰ τὸν Πτολεμαῖον(3)

Κατὰ ταῦτα ἡ Νεάπολις εἶναι ἡ σημερινὴ Καβάλα καὶ ὄχι ἡ Παλαιὰ Καβάλα ἢ αἱ Ἐλευθεραί, ὅπως πολλοὶ νομίζουσιν, (4) καθ' ὅσον ἐκεῖ ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, ἔκειτο ἡ Ἀντισάρα, τὸ ἐπίνειον τῶν Δατηνῶν. Ἄλλως ὁ Στράβων λέγει ὅτι ὁ Στρυμονικὸς κόλπος ἐκτείνεται μέχρι τοῦ Νέστου, τὸν ὁποῖον «πρὸς βορρᾶν ἀφορίζει ἡ Νεάπολις.» Ἐνταῦθα ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ὑπῆρχε Ρωμαϊκὴ κώμη, ὅπου ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὀνομάζεται «Νεάπολις παρ' Ἀντισάραν.»

Περὶ τῆς ἀκριβοῦς τοποθεσίας τῆς Νεαπόλεως, μεγάλη διαφωνία ἐπικρατεῖ μεταξὺ τῶν νεωτέρων συγγραφέων. Ὁ Perrot (6) τοποθετεῖ αὐτὴν ὅπου ἡ Παλαιὰ Καβάλα, τούτου δὲ τὴν γνώμην ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Δήμιτσας (7). Ὁ δὲ Heuzey (8) τοῦ ὁποίου ἀσπαζόμεθα τὴν γνώμην ἐπὶ τῆς νῦν Καβάλας. Ἄλλως τε ὅπως εἴπομεν ἀνωτέρω ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς Καβάλας ἢ τῶν Ἐλευθερῶν ἔκειτο ἡ Ἀντιοάρα τὸ ἐπίνειον τῶν Δατηνῶν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Στράβων(10) ἐκεῖ τοποθετεῖ αὐτὴν λέγων ὅτι ὁ Στρυμονικὸς κόλπος ἐκτείνεται μέχρι τοῦ Νέστου, τὸν ὁποῖον «πρὸς βορρᾶν ἀφορίζει ἡ Νεάπολις.»(11)

Ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς διαφωνοῦσιν ὄχι μόνον οἱ νεώτεροι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς.

Ὁ Στράβων (12) θεωρεῖ αὐτὴν ὡς πόλιν καὶ ἵδρυμα τῶν Δατηνῶν Κατ' ἄλλους, τὴν Νεάπολιν ἵδρυσεν ὁ Καλλίστρατος στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων τῷ 360 π.χ. «Νεάπολις (κατὰ ταύτην Δάτον,) πόλις Ἑλληνίς, ἣν ᾤκισε Καλλίστρατος Ἀθηναῖος.»(13) Ὁ Καλλίστρατος οὗτος φυγὰς ἂν ἦλθεν εἰς τὴν Θάσον, ὁπόθεν αὐτοὺς μὲν προέτρεψε νὰ ἱδρύσωσι τὴν πόλιν Δάτον, αὐτὸς δὲ ἵδρυσε τὴν Νεάπολιν. Ἀλλ' ὁ Καλλίστρατος οὗτος ὁ Ἀφιδνεὺς ἤκμασεν οὐχὶ περὶ τὰ μέσα τοῦ πέμπτου π.χ. αἰῶνος, διὰ τοῦτο ὁ Perrot θεωρεῖ τὴν Νεάπολιν ὡς ἀποικίαν τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Θασίων.

Κατ' ἄλλους ἦτο προγενεστέρα τοῦ Καλλιστράτου, ἀναφερομένη ὡς μία τῶν συμμαχικῶν πόλεων, τῶν Ἀθηναίων πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, καὶ φόρου ὑποτελὴς αὐτῶν, ὡς φαίνεται εἰς τοὺς φορολογικοὺς καταλόγους, μολονότι ἐκτὸς τοῦ Στράβωνος, δὲν ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων αὐτοῦ, Ἡροδότου Θουκυδίδου καὶ ἄλλων.

Σώζονται δὲ καὶ δύο ψηφίσματα τῶν Ἀθηναίων ὑπὲρ τῶν Νεαπολιτῶν, τῶν ὁποίων τὸ μὲν χρονολογεῖται ἀπὸ 410 π. χ. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ 356 (14). Τὰ δὲ ἀναφερόμενα εἰς τὸν Καλλίστρατον, μᾶλλον δύνανται νὰ ἀναφέρωνται εἰς τὴν Δάτον παρὰ εἰς τὴν Νεάπολιν.

---

(1) Στράβ. ΥΙΙ, 331, 36.
(2) Ἡροδ. ΥΙΙ. 123. Νέης πόλεως, ὅπως ὀνομάζει αὐτὴν ὁ Ἡρόδοτος. Βλέπε σχετικὸν κεφάλαιον.
(3) Πτολεμ. Γεωγρ. ΙΙΙ, 12, 7
(4) Ὁ Perrot ἐν τῷ συγγράματι αὐτοῦ Daton, Neapolis. Les ruines de Philippes, τοποθετεῖ αὐτὴν ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς.
(5) Πτολεμ. Γεωγρ. ΙΙΙ, 12, 7.
(6) Perrot αὐτόθι
(7) Μ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σελ. 754.
(8) Mission archéoloqique de Macedoine
(9) Στράβ. ΥΙΙ, 331,32. IV
(10) Πρβλ. καὶ Πλιν. Φυσ. ἱστορ. IV, 42
(11) Στράβ. ΥΙΙ, 331, 36.
(12) Σκύλαξ, 67.

ΝΕΑΠΟΛΙΣ

Μετὰ τῶν ἀνωτέρω πόλεων, ἀναφέρει ὁ Ἡρόδοτος,(3) τὴν Νέαν πόλιν ἢ Νεάπολιν κειμένην πρὸς βορρᾶν τῆς Αἰγῆς, ὅπου κατὰ τὸν Δήμιτσαν κεῖται τὸ χωρίον Πολύχρονον,(4) Περὶ τῆς Νεαπόλεως οὐδὲν ἄλλο γνωρίζομεν, παρὰ μόνον ὅτι ὑπετάγη εἰς τοὺς Πέρσας, χορηγήσασα στρατὸν καὶ πλοῖα εἰς τὸν παραπλέοντα τὰ παράλια τῆς Χαλκιδικῆς στόλον τοῦ Ξέρξου.(5)

Τῆς Νεαπόλεως ἀνευρέθη νόμισμα φέρον τὴν ἐπιγραφὴν ΝΕΑΠΟ, καὶ προτομὴν τοῦ Βάχχου μετὰ θύρσου.(6)

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ ΙΑΤΡΟΥ

ΘΡΑΚΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΝΕΑΠΟΛΙΣ

Περὶ τὰ 12-20 χιλιόμετρα νοτιοανατολικῶς τῶν Φιλίππων, ἔκειτο ἐπὶ τῆς παραλίας ἡ Νεάπολις, ἀρχαιοτάτη πόλις, μεταξὺ τοῦ Σρυμόνος καὶ Νέστου ποταμοῦ. Ὁ Στράβων(1) λέγει περὶ αὐτῆς. «Παρὰ δὲ τὴν παραλίαν τοῦ Στρυμόνος καὶ Δατηνῶν πόλις Νεάπολις καὶ αὐτὸ τὸ Δᾶτον».

Παρὰ τὴν Νεάπολιν ἔκειτο ἡ Ἀντισάρα, ἥτις κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον ἦτο ἐπίνειον τῆς πόλεως Δάτου. «Ἀντισάρα ἐπίνειον Δατηνῶν, Ἡρωδιανός, Ἀντισάρα καὶ αὐτὴ πόλις.» Σήμερον τὴν θέσιν τῆς Ἀντισάρης κατέχει ἡ Παλαιὰ Καβάλλα (Ἐσκῆ Καβάλλα) ἢ Ἐλευθεραί, ἡ Ἐλευθερούπολις τῶν Βυζαντινῶν ὁ μοναδικὸς λιμὴν τῆς παραλίας, ταύτης, ἀπέχων 10 περίπου μίλια πρὸς δυσμὰς τῆς Νεαπόλεως. Πρὸς διάκρισιν δὲ τῆς Νεαπόλεως ταύτης ἀπὸ τῆς ὁμωνύμου ἐπὶ τῆς χερσονήσου Παλλήνης ἀποικίας τῶν Μενδαίων (2) εἰς τοὺς φορολογικοὺς καταλόγους τῶν Ἀθηνῶν, ὀνομάζεται «Νεάπολις παρ' Ἀντισάραν.»

Ἀπεῖχε δὲ ἀπὸ τῶν Φιλίππων κατὰ μὲν τὸ Ἱεροσολημιτικὸν Ὁδοιπορικὸν 10.000 βήματα κατὰ δὲ τὴν Tab. Peutingeriana 9.000 ἀπὸ δὲ τοῦ Ἀκοντίσματος 9.000 εἰς βόρειον γεωγρ. πλάτ. 51-15 καὶ ἀνατ. μῆκ. 41-45 κατὰ τὸν Πτολεμαῖον(3)

Κατὰ ταῦτα ἡ Νεάπολις εἶναι ἡ σημερινὴ Καβάλα καὶ ὄχι ἡ Παλαιὰ Καβάλα ἢ αἱ Ἐλευθεραί, ὅπως πολλοὶ νομίζουσιν, (4) καθ' ὅσον ἐκεῖ ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, ἔκειτο ἡ Ἀντισάρα, τὸ ἐπίνειον τῶν Δατηνῶν. Ἄλλως ὁ Στράβων λέγει ὅτι ὁ Στρυμονικὸς κόλπος ἐκτείνεται μέχρι τοῦ Νέστου, τὸν ὁποῖον «πρὸς βορρᾶν ἀφορίζει ἡ Νεάπολις.» Ἐνταῦθα ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ὑπῆρχε Ρωμαϊκὴ κώμη, ὅπου ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, ὀνομάζεται «Νεάπολις παρ' Ἀντισάραν.»

Περὶ τῆς ἀκριβοῦς τοποθεσίας τῆς Νεαπόλεως, μεγάλη διαφωνία ἐπικρατεῖ μεταξὺ τῶν νεωτέρων συγγραφέων. Ὁ Perrot (6) τοποθετεῖ αὐτὴν ὅπου ἡ Παλαιὰ Καβάλα, τούτου δὲ τὴν γνώμην ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Δήμιτσας (7). Ὁ δὲ Heuzey (8) τοῦ ὁποίου ἀσπαζόμεθα τὴν γνώμην ἐπὶ τῆς νῦν Καβάλας. Ἄλλως τε ὅπως εἴπομεν ἀνωτέρω ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς Καβάλας ἢ τῶν Ἐλευθερῶν ἔκειτο ἡ Ἀντισάρα τὸ ἐπίνειον τῶν Δατηνῶν. Ἀλλὰ καὶ ὁ Στράβων(10) ἐκεῖ τοποθετεῖ αὐτὴν λέγων ὅτι ὁ Στρυμονικὸς κόλπος ἐκτείνεται μέχρι τοῦ Νέστου, τὸν ὁποῖον «πρὸς βορρᾶν ἀφορίζει ἡ Νεάπολις.»(11)

Ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς διαφωνοῦσιν ὄχι μόνον οἱ νεώτεροι, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς.

Ὁ Στράβων (12) θεωρεῖ αὐτὴν ὡς πόλιν καὶ ἵδρυμα τῶν Δατηνῶν Κατ' ἄλλους, τὴν Νεάπολιν ἵδρυσεν ὁ Καλλίστρατος στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων τῷ 360 π.χ. «Νεάπολις (κατὰ ταύτην Δάτον) πόλις Ἑλληνίς, ἣν ᾤκισε Καλλίστρατος Ἀθηναῖος.»(13) Ὁ Καλλίστρατος οὗτος φυγὰς ἂν ἦλθεν εἰς τὴν Θάσον, ὁπόθεν αὐτοὺς μὲν προέτρεψε νὰ ἱδρύσωσι τὴν πόλιν Δάτον, αὐτὸς δὲ ἵδρυσε τὴν Νεάπολιν. Ἀλλ' ὁ Καλλίστρατος οὗτος ὁ Ἀφιδνεὺς ἤκμασεν οὐχὶ περὶ τὰ μέσα τοῦ πέμπτου π.χ. αἰῶνος, διὰ τοῦτο ὁ Perrot θεωρεῖ τὴν Νεάπολιν ὡς ἀποικίαν τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν Θασίων.

Κατ' ἄλλους ἦτο προγενεστέρα τοῦ Καλλιστράτου, ἀναφερομένη ὡς μία τῶν συμμαχικῶν πόλεων, τῶν Ἀθηναίων πρὸ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου, καὶ φόρου ὑποτελὴς αὐτῶν, ὡς φαίνεται εἰς τοὺς φορολογικοὺς καταλόγους, μολονότι ἐκτὸς τοῦ Στράβωνος, δὲν ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν ἀρχαιοτέρων αὐτοῦ, Ἡροδότου Θουκυδίδου καὶ ἄλλων.

Σώζονται δὲ καὶ δύο ψηφίσματα τῶν Ἀθηναίων ὑπὲρ τῶν Νεαπολιτῶν, τῶν ὁποίων τὸ μὲν χρονολογεῖται ἀπὸ 410 π. χ. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ 356 (14). Τὰ δὲ ἀναφερόμενα εἰς τὸν Καλλίστρατον, μᾶλλον δύνανται νὰ ἀναφέρωνται εἰς τὴν Δάτον παρὰ εἰς τὴν Νεάπολιν.

---

(1) Στράβ. ΥΙΙ, 331, 36.
(2) Ἡροδ. ΥΙΙ. 123. Νέης πόλεως, ὅπως ὀνομάζει αὐτὴν ὁ Ἡρόδοτος. Βλέπε σχετικὸν κεφάλαιον.
(3) Πτολεμ. Γεωγρ. ΙΙΙ, 12, 7
(4) Ὁ Perrot ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ Daton, Neapolis. Les ruines de Philippes, τοποθετεῖ αὐτὴν ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς.
(5) Πτολεμ. Γεωγρ. ΙΙΙ, 12, 7.
(6) Perrot αὐτόθι
(7) Μ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σελ. 754.
(8) Mission archéologique de Macedoine
(9) Στράβ. ΥΙΙ, 331,32. IV
(10) Πρβλ. καὶ Πλιν. Φυσ. ἱστορ. IV, 42
(11) Στράβ. ΥΙΙ, 331, 36,
(12) Σκύλαξ, 67,

Δ. Ερ[...] 2 Ιουλ 1930

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ ΙΑΤΡΟΥ

ΘΡΑΚΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΝΕΑΠΟΛΙΣ (συνέχεια)

Ἡ Νεάπολις ταχύτατα ἀνεδείχθη καὶ ἀπέβη μία τῶν σημαντικωτάτων πόλεων τῆς Θρακικῆς παραλίας, ἰδίως δὲ μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῶν Φιλίππων, τῶν ὁποίων ἦτο λιμήν.

Ἐπὶ τῶν Μακεδονικῶν χρόνων, ἐπὶ Φιλίππου ἐναυλόχει ὁ στόλος τῶν Ἀθηναίων ἐξ 20 τριήρων, ὡς ἀναφέρει ὁ Πολύαινος. (1)«Χάρης περὶ Νέαν πόλιν ἐναυλόχει τριήρεις ἔχων εἴκοσιν.» Ἐν τῷ αὐτῷ λιμένι ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν χρόνων ἐστάθμευον καὶ οἱ στόλοι τῶν Ρωμαίων Δημοκρατικῶν. (2) Ἐκεῖ δὲ κατὰ τὸν Heuzey ὑπῆρχε καὶ Ρωμαϊκὴ ἀποικία, ὅπου πολλαὶ ἐπίσημοι ρωμαϊκαὶ οἰκογένειαι ἐγκατεστάθησαν χάριν ἐμπορίου.

Ἐπίσης ἀναφέρεται ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ τοῦ ὑπάτου Μανλίου Βούλσου κατὰ τοῦ Ἀντιόχου, ἀργότερον δὲ μνημονεύεται ὡς ἐπίνειον τῶν Φιλίππων. Ηὐτύχησε δὲ ἐκ τῶν πρώτων νὰ δεχθῇ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον καὶ Σίλαν (3) κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ περιοδείαν, ἐξ᾽ οὗ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καὶ ἡ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων μετονομασία αὐτῆς εἰς Χριστούπολιν.

Μέχρι τοῦ ἕκτου καὶ ἑβδόμου αἰῶνος ἡ πόλις ἤκμαζε φέρουσα τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα.

Ὁ Ἱεροκλῆς (4) ἀναφέρει αὐτὴν εἰς μίαν τῶν 32 πόλεων τοῦ πρώτου τμήματος τῆς Μακεδονίας, καθὼς καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος (5).

Ἔκτοτε σπανίως ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων. Ἀπὸ δὲ τοῦ τέλους τοῦ ἐννάτου αἰῶνος, ἐπὶ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886-912) μνημονεύεται ὑπὸ τὸ ὄνομα Χριστούπολις, ὑπ᾽ αὐτὸ δὲ ἀναφέρεται παρ᾽ ὅλων τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων.

Παρ᾽ αὐτὴν καὶ πρὸς δυσμὰς αὐτῆς, ἀναφέρεται καὶ ἄλλη πόλις κατὰ τὸν μεσαιῶνα ὑπὸ τὸ ὄνομα Χρυσούπολις. Φαίνεται ὅμως ὅτι πρόκειται περὶ συγχύσεως καὶ ὅτι ἡ Χρυσούπολις αὐτὴ δὲν εἶναι ἄλλη, παρὰ αὐτὴ ἡ Χριστούπολις.

Τὴν Χριστούπολιν κατέστησαν οἱ Βυζαντινοὶ κλεῖδα τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης. Ἅπασα δὲ ἡ ἔκτασις ἀπὸ τῆς Χριστουπόλεως, μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ Νέστου, ἐκαλεῖτο: Στενὰ Χριστουπόλεως. Ταῦτα δὲ εἶναι αἱ περιώνυμαι κατὰ τὴν ἀρχαιότητα «Πύλαι Σαππαίων.»

Τῷ 1307 ὠχύρωσεν αὐτὴν ὁ Ἀνδρόνικος διὰ μακροῦ τείχους ἐκτεινομένου ἀπὸ τῆς θαλάσσης μέχρι τῆς ἀκροπόλεως τοῦ παρακειμένου ὄρους εἰς τρόπον ὥστε οὐδεὶς νὰ δύναται παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Αὐτοκράτορος, νὰ μεταβαίνῃ ἀπὸ τῆς Μακεδονίας εἰς Θράκην καὶ τἀνάπλιν. (6) «Τὸ περὶ τὴν Χριστούπολιν (Καβάλαν,) μακρὸν τεῖχος ἔκτισεν ἀπὸ θαλάσσης μέχρι τοῦ παρακειμένου ὄρους ἀκρωνυχίας, ὡς ἄβατον εἶναι τὸ χωρίον, καθάπερ μὴ βουλομένῳ τῷ βασιλεῖ τοῖς τ᾽ ἐκ Μακεδονίας εἰς Θράκην ἐθέλουσι διαβαίνειν, τῆς ἀπὸ Θράκης εἰς Μακεδονίαν»

Ἡ Χριστούπολις προσείλκυσε τοὺς Γενουάτας, οἱ ὁποῖοι κατέλαβον αὐτήν, ἀναδείξαντες αὐτὴν ἐμπορικὸν λιμένα τῆς Ἀνατολικῆς Μακεδονίας.

---

(1) Πολυαίνου, ΙΥ, 222.

(2) Ἀππιανοῦ, Ἐμφύλ. ΙΥ, 106.

(3) Πράξ. Ἀποστ. XYI, 11. Ὁ Σίλας οὗτος εἶναι διάσημος προσωπικότης τῆς πρώτης Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. (Πράξεις, XV, 22). Εἰς τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἀναφέρεται πάντοτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ συντετμημένως, Σίλας, ἐνῷ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (β′ Κορινθ. 1, 19, Θεσσαλον. Ι, 1, β. Θεσσαλον. Ι, 1) ὀνομάζει αὐτὸν Σιλουανόν. Ἐκ τοῦ διπλοῦ τούτου ὀνόματος συμπεραίνεται ὅτι ἦτο ἐκ τῶν Ἑλληνιζόντων Ἰουδαίων, οἱ ὁποῖοι ἐπὶ τὸ Ἑλληνικώτερον συνέτεμνον τὰ Ρωμαϊκὰ αὐτῶν ὀνόματα, Siluanus-Σίλας

(4) Ἱεροκλέους Συνέκδημος 640, 4

(5) Κ. Πορφυρογεννήτου, Περὶ Θεμάτων ΙΙ, 49, 19.

(6) Νικηφόρου Γρηγορᾶ, VII, 6

Δ. Θρ... 4 Ιουλ 1930

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΣΜΟΘΑΡΑΚΗ ΙΑΤΡΟΥ

ΘΡΑΚΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

ΝΕΑΠΟΛΙΣ (συνέχεια)

Ἀπὸ δὲ τῶν Γενουατῶν τούτων φαίνεται ὅτι ἔλαβε καὶ τὸ σημερινὸν αὐτῆς ὄνομα, Καβάλλα.(1) Ἐπὶ τῆς Ἐγνατίας ὁδοῦ, ὀλίγον ἀνατολικῶς τῆς Καβάλας, παρὰ τὴν σημερινὴν Κεραμωτὴν ἔκειτο σταθμός τις Ἀκόντισμα ὀνόματι, ὅπου ἐπὶ τῶν Ρωμαϊκῶν καὶ Βυζαντινῶν **χρόνων** ἐγένετο μεταλλαγὴ ἵππων. Πολὺ πιθανὸν ἐκ τούτου νὰ ὠνομάσθη καὶ ἡ Χριστούπολις Καβάλα καὶ ὄ**χι** ἐκ τοῦ περιφήμου ἵππου τοῦ Ἀλεξάνδρου Βουκεφάλα ὅπως συμπεραίνει ὁ Πέτρος Μπελλὸν περιηγηθεὶς τὴν Ἀνατολὴν κατὰ τὸν 16 αἰῶνα, ἢ καὶ πολὺ πιθανώτερον ἕνεκα τῆς τοποθεσίας αὐτῆς κειμένης ἐπὶ βράχου προεξέχοντος εἰς τὴν θάλασσαν, ὅστις δίκην ἱππέως ἐπικάθηται αὐτῆς.

Ἡ Καβάλλα ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Τούρκων τῷ 1381, ἀλλ' ἦτο ἔρημος καὶ ἐντελῶς κατεστραμμένη. Ἀπῳκίσθη δὲ ὑπὸ Σολεϋμὰν τοῦΜεγαλοπρεποῦς, (1520-1566) ὑπὸ Ἰουδαίων, τοὺς ὁποίους μετέφερεν ἐξ' Οὐγγαρίας.(2)

Τῶν Τουρκικῶν χρόνων σώζεται τὸ ὑδραγωγεῖον αὐτῆς στηριζόμενον ἐπὶ διπλῆς σειρᾶς ἀψίδων, ὑπερκειμένων ἀλλήλων διὰ τοῦ ὁποίου καὶ σήμερον ἀκόμη ὑδρεύεται ἡ πόλις. Τοῦτο ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος αὐτῆς Ἰβραῒμ Πασσᾶ ἐπὶ Σουλεϋμὰν τοῦ Μεγαλοπρεποῦς καθὼς καὶ τὸ σωζόμενον τέμενος καὶ ὁ ξενών.

Ἐν Καβάλλα ἀνευρέθησαν ἀρχαιότητές τινες καὶ ἐπιγραφαί, ἀλλ' αὗται κατὰ πᾶσαν πιθανότητα προέρχονται ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς Νεαπόλεως, τὰ ὁποῖα ὑπὸ τῶν κατοίκων καλοῦνται Ἐσκῆ Καβάλα ἤτοι Παλαιὰ Καβάλα, ἢ ἐκ τῶν Φιλίππων(3) τῶν ὁποίων τινάς, ὡς λέγει, εὗρεν ὁ Bellon καὶ ἀνέγραψεν.

Ἔκ τινος τετραστίχου ἐπιγραφῆς ἀνακαλυφθείσης ἐνΚαβάλλᾳ γίνεται γνωστὸν ὅτι ὑπῆρχεν ἐν αὐτῇ κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ναὸς τῆς Παρθένου Ἀθηνᾶς, ἤτοι Παρθενών, κείμενος ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως αὐτῆς. Οὗτος ἱδρύθη οὐχὶ ὑπὸ τῶν Θασίων, οὔτε ὑπὸ ἀποίκων ἐκ τῆς γειτονικῆς πόλεως τῶν Φιλίππων, ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν τῶν Ἀθηναίων οἵτινες μετέφερον εἰς τὴν ἀποικίαν αὐτῶν καὶ τοὺς θεοὺς αὐτῶν. Τοῦ Παρθενῶνος τούτου σώζεται Ἰωνικοῦ ρυθμοῦ κιονόκρανον ἐκ λευκοῦ ἐγχωρίου μαρμάρου, ὑπενθυμίζον τὰ κιονόκρανα τοῦ ἐν Ἀθήναις Παρθενῶνος. (4)

Παρὰ τὴν Καβάλλαν, ἔκειτο πηγή τις ὀνόματι Βασιλακίου βρύσις 25 στάδια περίπου ἀπέχουσα αὐτῆς, τανῦν Βασιλάκιον.

Μιχαὴλ ὁ Γλυκᾶς, (5) ἀναφέρων τὴν Χρυσούπολιν λέγει: «Κατ' αὐτὴν τὴν Χρυσούπολιν ἐκτυφλοῦσιν αὐτὸν (Βασιλάκιον τὸν ἐπαναστάτην), ὡς ἐκ τότε τὸν τόπον ἐκεῖνον τὴν βρύσιν τοῦ Βασιλακίου γενέσθαι». Ἐπίσης καὶ Ἄννα ἡ Κομνηνή, (6) ἀναφέρει τὴν πηγὴν ταύτην λέγουσα.«Περίτι χωρίον Χλεμσιπίναν καλούμενον,ἀπαγαγόντες ἐγγὺς τῆς ἐν αὐτῷ πηγῆς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐξορύττουσιν ἐξ' οὗ καὶ μέχρι τῆς δεῦρο ἡ πηγὴ Βασιλακίου κέκληται.»

Ὁ Νικηφόρος Βασιλάκιος οὗτος ὑπῆρξε μάγιστρος ἐπὶ Ρωμανοῦ Δ! τοῦ Διογένους καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, διακριθεὶς εἰς τοὺς κατὰ τοῦ Σελτσουκίδου Σουλτάνου Ἀλπ-Ἀρσλὰν ἀγῶνας. Συλληφθεὶς ὑπ' αὐτοῦ αἰχμάλωτος ἀφέθη ἐλεύθερος. Ὅταν τῷ 1078 Ἀλέξιος ὁ **Κ**ομνηνὸς μόλις εἰκοσαετὴς διωρίσθη ὑπὸ Νικηφόρου τοῦ Βοτανειάτου Δομέστιχος τῶν Σχολῶν τῆς Δύσεως, ἤτοι Ἀρχιστράτηγος, ὁ Βασιλάκιος συμπράττων μετὰ τοῦ Βρυεννίου, ἐστασίασε κατὰ τοῦ Βασιλέως. Ὁρμήσας δὲ ἐκ Δυρραχίου, προήλασε μέχρι Θεσσαλονίκης, ἔχων ἀξιόλογον στρατόν, ἀποτελούμενον ἐκ Φράγκων, Βουλγάρων, Ἑλλήνων καὶ Ἀρβανιτῶν, τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα ἀναφέρεται διὰ πρώτην φορὰν ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ Ἰωάννου Σκυλίτση. Ἐπελθὼν κατ' αὐτοῦ ὁ Ἀλέξιος, ἐνίκησεν αὐτὸν περὶ τὸν Ἀξιὸν καὶ ἠθέλησε νὰ σώσῃ αὐτὸν δι' ἐπιεικῶν προτάσεων. Ἀλλ' ὁ Βασιλάκιος ἀπέρριψε τὰς προτάσεις τοῦ Ἀλεξίου καὶ κατέφυγεν εἰς Θεσσαλονίκην. Ἀλλ' οἱ Θεσσαλονικεῖς παρέδωκαν αὐτὸν εἰς τὸν Ἀλέξιον, ὅστις ἐπανήρχετο ἤδη τροπαιοῦχος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ αἰχμάλωτον καὶ τὸν Βασιλάκιον. Καθ' ὁδὸν ὅμως ἀπεσταλμένοι τοῦ βασιλέως παρέλαβον τὸν Βασιλάκιον καὶ ὁδηγήσαντες παρὰ τὸ χωρίον Χλεμπίναν παρὰ τὴν **Κ**αβάλαν, ἐτύφλωσαν αὐτὸν κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως, ὅπως εἴπομεν ἀνωτέρω.

---

1) Not. Episcopatum Ἔκδ. Parthey, σελ. 239 «Χριστούπολις ἤτοι Κάβαλλα»

(2) Βαπορίδου Ἱστορία τῶν Σουλτάνων Τόμ. Α! σελ. 31.

(3) Μ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία,σελ.755

(4) Πλειότερα περὶ τοῦ Παρθενῶνος τούτου, καὶ τῆς ἑρμηνείας αὐτοῦ, βλέπε, Μ. Δήμιτσα, Ἡ Μακεδονία, σελ. 759 καὶ ἑξῆς.

(5) Μιχαὴλ Γλυκᾶ, Βιβλ. ΙΥ.

(6) Ἄννα Κομνηνή, Βιβλ. Ι, σελ. 34, ἔκδ. Τέουβνερ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἐ.Θ. 6 Ἰουλ. 1930